

Welzijnswijzer voor beginnende schapenhouder

Kennis en ervaring bij de schapenhouder is van groot belang voor het welzijn van de schapen. Vaak ondervinden dieren van nieuwe schapenhouders meer ongerief, dan wanneer dezelfde situatie, ziekte of aandoening bij een ervaren houder optreedt.

Schapen en ongerief

De schapenhouderij kent relatief weinig welzijnsproblemen. De meeste lammeren groeien op bij hun moeder in de wei. Echter, schapen zijn relatief gevoelig voor veel (infectie)ziekten en aandoeningen, die ongerief kunnen veroorzaken. Beschutting tegen de zon op warme dagen en voor jonge lammeren tegen slechte weersomstandigheden is belangrijk. Geboortezorg is bepalend voor de lammersterfte.

Belangrijke oorzaken van ongerief:

- parasieten
- complicaties door oormerk
- lammersterfte
- blauwtong
- hittestress
- kreupelen

Parasitaire infecties;

Coccidiën, leverbotten, huidmaden (myiasis) en diverse soorten maagdarmparasieten zijn gevaarlijk. Ze veroorzaken diaree, bloedarmoede, pijnlijke mesten, wonden, bloedvergiftiging, vermagering, uitputting en sterfte. Ze zijn vaak aanwezig in het leefmilieu, zodat besmetting niet altijd is te voorkomen. De meeste zijn seizoens- en weersafhankelijk. De myiasiskaart, www.wormenwijzer.nl en de leverbotprognose voorspellen wanneer schapen en lammeren gevaar lopen en geven (preventieve) behandeladviezen. Tijdig signaleren en behandelen beperkt de duur van het ongerief aanzienlijk.

Lammersterfte;

Oorzaken zijn onderkoeling, ondervoeding, infecties en verstoten. Geboorte-infecties zijn te voorkomen met navelontsmetting, een goede biestopname en een droog ligbed. Extra gevoelig zijn lammeren met een te laag geboortegewicht (<3,5 kg), lammeren geboren in een worp van meer dan 2 en zwaar geboren lammeren. Deze gaan het eerst in de koppel verloren door uitputting en vergen meer zorg. Regelmatige controle op onderkoeling en ondervoeding (uier en buikvulling), behandeling bij een afwijkende (buik)ademhaling en gepaste zorg beperken ongerief en sterfte. Beschutting tegen wind en regen is voor jonge lammeren noodzakelijk en vergroot de overlevingskansen aanzienlijk. In onvoldoende geventileerde stallen kunnen gezondheidsproblemen bij oaien en lammeren ontstaan.

Hittestress;

Als de temperatuur boven de ca. 23°C stijgt en schaduw ontbreekt, ondervinden schapen hittestress. Hittestress geeft een verhoogde ademhalingsfrequentie, extra vochtinname, verminderde eetlust en lagere melkgift. Voldoende schaduw op warme dagen vermindert het ongerief. Later scheren dan mei is onwenselijk. Ook beneden 23°C kan hittestress optreden bij melkgevende en drachtige ooiën door de eigen warmteproductie. Scheren vermindert dit ongerief en de kans op gevaarlijke voedingsstoornissen.

Complicaties door oormerk;

Incidenteel ontstaat een langdurige, ernstige ontsteking na aanbrengen van een oormerk. Voor genezing is behandeling noodzakelijk. Hygiëne en draaien van de oormerken na aanbrengen, om ingeklemde huid los te trekken, bevorderen herstel. Alternatieven voor oormerken die bij inbrengen aanzienlijk minder (of geen) pijn veroorzaken zijn pensbolussen en injectaten.

Blauwtong;

Een ziekte die met hevige pijn en sterfte gepaard gaat. De pijn bemoeilijkt voortbewegen en voeropname. Dieren die blauwtong overleven, hebben antistoffen en worden niet meer ziek van dat type. Er bestaan meerdere typen blauwtong. Ondersteunende behandeling en adequate verzorging kunnen sterfte beperken. Vaccineren voorkomt ongerief.

Kreupelen;

is doorgaans van tijdelijke aard mits adequaat behandeld. Met name rotkreupel, ontstekingen dieper in de hoof, zwelklauwtje en gewrichtsontsteking kunnen aanzienlijk ongerief veroorzaken. Rotkreupel is een koppelbesmetting door onvoldoende quarantaine. Bij rotkreupel is vaccinatie vaak de enige oplossing om het ongerief uit te bannen.